

Євсюков О.П.

Національний університет цивільного захисту України

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті вдосконалено державні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки. Зокрема, визначено сутність державного механізму забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації. Запропоновано шляхи розвитку державної системи забезпечення стратегічних соціально-економічних інтересів. Окреслено напрями впровадження державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки.

Ключові слова: соціально-економічна безпека, механізми, розвиток, стратегічні інтереси, державна політика.

Постановка проблеми. Соціальна безпека в даний час є фундаментальною категорією світової спільноти, більш важливою, ніж традиційні військові, політичні, економічні й інші види безпеки. Майнове розмежування суспільства, збільшення питомої ваги населення, що живе за межею бідності, зростання безробіття, різке скорочення народжуваності та середньої тривалості життя в країні, деформація демографічного та соціального складу суспільства, криза сім'ї, зниження духовно-морального та творчого потенціалу, соціальні конфлікти, відсутність національної ідеї створюють реальну загрозу соціально-економічній безпеці України.

Економічна безпека визначається стабільним функціонуванням національної економіки, ефективністю розвитку та функціонування промисловості, будівництва і сільського господарства, найбільших народногосподарських комплексів, їхньою здатністю протистояти різним загрозам, таким як низька ефективність господарської діяльності в масштабі країни, низькі темпи економічного зростання. Вищезазначене підкреслює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку державного забезпечення соціально-економічної безпеки досліджувались численними вченими в нинішніх умовах, зокрема такими: В. Воротін [1], В. Скуратівський [3], В. Тертичка [4] та ін.

Однак державні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки все

ще потребують подальшого вдосконалення з огляду на тенденції зміни умов зовнішнього середовища.

Постановка завдання. Метою роботи є вдосконалення державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки.

Для досягнення поставленої мети у статті вирішується низка завдань:

– визначити сутність державного механізму забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації;

– запропонувати шляхи розвитку державної системи забезпечення стратегічних соціально-економічних інтересів;

– окреслити напрями впровадження державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головними завданнями посилення соціальної безпеки на середньострокову перспективу є підвищення матеріального добробуту громадян на основі реформ оплати праці, забезпечення соціальної захищеності та дотримання соціальних гарантій. Соціальна безпека забезпечується ефективною трудовою діяльністю всього суспільства, його економікою як важливою передумовою соціальних загроз.

З огляду на це найбільш важливим напрямком підвищення економічної безпеки країни є забезпечення її фінансової безпеки. Саме фінансовий стан реального сектора економіки, банківської системи та держави визначає, наскільки успішно будуть вирішені проблеми за іншими напрямами економічної безпеки [2; 3].

Для забезпечення соціально-економічної безпеки України потрібно вдосконалення відповідних державних механізмів.

Механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації – це система організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання соціально-економічним загрозам [2, с. 34]. Він містить такі елементи:

- об'єктивний і всебічний моніторинг економіки та суспільства з метою виявлення та прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці;

- встановлення гранично допустимих значень соціально-економічних показників, недотримання яких призводить до нестабільності та соціальних конфліктів;

- діяльність держави щодо виявлення і попередження внутрішніх та зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці [1; 4].

Державні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації реалізуються за допомогою державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки, яка повинна бути ідеологією розвитку і має враховувати стратегічні пріоритети та національні інтереси. Тому головна мета державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки полягає у формуванні структури економіки та створенні промислово-фінансових і банківських структур, здатних створювати умови для впровадження капіталу в нові напрямки розвитку економіки.

Одним із напрямків забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки є створення системи гнучкого регулювання ринкової економіки. До системи подібного державного регулювання доцільно включити такі основні підсистеми:

- макроекономічне регулювання, що встановлює загальні правила та параметри господарської діяльності для всіх типів організацій;

- індикативне планування, на основі якого здійснюється орієнтація інвестиційних процесів на обрані пріоритети структурної політики, а також інші варіанти налаштування механізму господарської діяльності за допомогою економічних методів для всіх типів організацій;

- більш жорстке планування державних закупівель (передусім оборонних), а також розробка і впровадження методів управління державним майном.

Другий важливий аспект державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки –

стійкість національної валюти. Проблема стійкості національної валюти набуває найважливішого значення у всій системі ринкових індикаторів.

Державна стратегія забезпечення соціально-економічної безпеки повинна розроблятися та реалізовуватися в межах проведеної державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, основними пріоритетами якої є досягнення стабільності соціально-економічного становища особистості, соціально-економічної стабільності суспільства, держави, додержання конституційних прав і свобод громадян та законності всіма суб'єктами соціально-економічних відносин, зокрема органами державної влади [2; 4].

З урахуванням зазначених цілей має бути створена та відпрацьована надійна система державного впливу на економіку, що дозволяє здійснювати з найменшими втратами регулювання найважливіших економічних перетворень, а також має бути здатна взяти на себе функції управління та підтримки економіки країни на безпечному рівні. При цьому необхідно чітко визначити межі та критерії або умови державного втручання в економіку, зокрема межі державного сектора, а також забезпечити розвиток ефективних методів державного регулювання.

Насамперед держава має впровадити комплекс заходів щодо забезпечення економічного зростання як гарантії соціально-економічної безпеки країни. Ці міри повинні охопити всі сфери економіки. До числа таких заходів повинні входити:

- здійснення активної структурної та соціальної політики;

- активізація державної діяльності в інвестиційній, фінансовій, кредитно-грошовій та зовнішньоекономічній сферах;

- продовження інституційних перетворень.

При цьому соціальна політика повинна сприяти зміцненню суспільства на умовах стійкого економічного становища громадян, підвищення рівня їхнього життя. Значні позитивні зрушення, що спостерігалися в зростанні середньомісячних грошових доходів населення за останні часи, мали місце на тлі суттєвих затримок грошових виплат, посилення диференціації в доходах різних соціально-демографічних груп. Проте процес розподілу суспільства на багатих і бідних продовжується, що виявляється дестабілізуючим фактором та створює потенційну небезпеку виникнення соціальних конфліктів.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що розвиток державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки України повинен базуватися на вдосконаленні демографічної політики як одного з ключових складників соціальної безпеки, а також на вдосконаленні інвестиційної політики як одного з провідних складників економічної безпеки [1; 3].

Відповідно, ключовим напрямом інвестиційної політики повинно стати формування середовища, що сприяє підвищенню інвестиційної активності, залученню приватних вітчизняних та іноземних інвестицій для реконструкції української економіки. Під час проведення ефективної інвестиційної політики слід дотримуватися таких основних принципів:

- послідовна децентралізація інвестиційного процесу;
- підвищення ролі неінфляційних джерел накопичення (внутрішніх джерел накопичення підприємств та економії населення);
- значне розширення практики спільного державного-комерційного фінансування інвестиційних проектів;
- використання частин централізованих (кредитних) інвестиційних коштів на реалізацію особливо ефективних інвестиційних проектів, що швидко окупаються, та об'єктів малого бізнесу незалежно від їх галузевої приналежності та форм власності для прискорення структурно-технологічної перебудови виробництва;
- стимулювання залучення іноземних інвестицій [2; 3].

Слід відмітити, що найважливішим напрямом упровадження державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки суспільства є діяльність держави щодо виявлення й оперативного попередження внутрішніх і зовнішніх загроз безпеці економіки, особливо в умовах сучасного соціально-політичного становища України. Основними напрямками цієї діяльності повинні бути:

- виявлення випадків, коли фактичні або прогнозовані параметри економічного розвитку відхиляються від граничних значень еконо-

мічної безпеки, а також розробка комплексних державних заходів щодо виходу країни із зони небезпеки. Заходи та механізми, що забезпечують економічну безпеку, розробляються одночасно з державними прогнозами соціально-економічного розвитку та повинні бути реалізовані в межах програм соціально-економічного розвитку регіонів України;

- організація роботи щодо реалізації комплексу заходів з метою подолання або недопущення виникнення загроз соціально-економічній безпеці України;

- експертиза прийнятих рішень щодо фінансових і господарських питань з позицій забезпечення соціально-економічної безпеки України. Законодавчі та підзаконні нормативні правові акти обов'язково повинні проходити експертизу на предмет забезпечення соціально-економічної безпеки України.

Висновки. Таким чином, як результат проведення поточного дослідження в роботі було отримано певні висновки.

1. Визначено сутність державного механізму забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації. Підкреслено, що державний механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації – це система організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання соціально-економічним загрозам.

2. Запропоновано шляхи розвитку державної системи забезпечення стратегічних соціально-економічних інтересів: здійснення активної структурної та соціальної політики; активізація державної діяльності в інвестиційній, фінансовій, кредитно-грошовій та зовнішньоекономічній сферах; продовження інституційних перетворень.

3. Окреслено напрями впровадження державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки. Відмічено, що найважливішим напрямом впровадження державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки суспільства є діяльність держави щодо виявлення й оперативного попередження внутрішніх і зовнішніх загроз безпеці економіки.

Список літератури:

1. Воротін В.Є. Державне управління регіональним розвитком України. Київ, 2010. 288 с.
2. Куценко В.І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку. Чернігів, 2011. 656 с.
3. Скуратівський В.А. Соціальна політика. Київ, 2003. 365 с.
4. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ, 2002. 750 с.

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕХАНИЗМОВ
ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

В статье усовершенствованы государственные механизмы обеспечения социально-экономической безопасности. В частности, определена сущность государственного механизма обеспечения социально-экономической безопасности страны в условиях глобализации. Предложены пути развития государственной системы обеспечения стратегических социально-экономических интересов. Определены направления внедрения государственных механизмов обеспечения социально-экономической безопасности.

Ключевые слова: *социально-экономическая безопасность, механизмы, развитие, стратегические интересы, государственная политика.*

**IMPROVEMENT OF THE STATE MECHANISMS
OF SOCIAL AND ECONOMIC SECURITY ENSURING**

The state mechanisms of social and economic security ensuring are improved in the article. In particular, the essence of the state mechanism of ensuring of the social and economic security of the country in globalization conditions is defined. The ways of development of the state system of strategic social and economic interests ensuring are offered. The directions of introduction of the state mechanisms of social and economic security ensuring are defined.

Key words: *social and economic security, mechanisms, development, strategic interests, state policy.*